

Received: 5 กรกฎาคม 2569

Revised: 20 กรกฎาคม 2569

Accepted: 23 กรกฎาคม 2569

บทบาทในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยของผู้ปกครอง

โรงเรียนวัดบ้านซึ้ง(อิสระวิทยา)

Parents played a role in promoting the development of early childhood children
at Wat Ban Chung (Isara Wittaya) School

ภาคภูมิ ทองลาด

Pakphum Thonglard

โรงเรียนวัดบ้านซึ้ง (อิสระวิทยา)

Wat Banchung (Isara Wittaya) School

E-mail: kokib.182537@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์และการดำเนินการวิจัยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสำรวจบทบาทของผู้ปกครองในการสนับสนุนพัฒนาการเด็กปฐมวัย พร้อมทั้งเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อบทบาทดังกล่าว โดยวิเคราะห์จำแนกตามระดับการศึกษาเป็นเกณฑ์หลัก กลุ่มประชากรที่ศึกษาประกอบด้วยผู้ปกครองของนักเรียนโรงเรียนวัดบ้านซึ้ง(อิสระวิทยา) รวมจำนวน 15 คน เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถามประเภทมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเอง โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) รายข้อเท่ากับ 1.00 ทุกข้อ สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA)

ผลการวิจัยข้อค้นพบจากการศึกษาปรากฏผลดังนี้ ในภาพรวมพบว่าผู้ปกครองมีระดับการแสดงบทบาทเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง อย่างไรก็ตาม เมื่อจำแนกเป็นรายประเด็นพบว่า มี 2 ด้านที่ผู้ปกครองมีระดับการปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์มาก ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางศาสนา ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรม รวมถึงด้านการร่วมมือจัดกิจกรรมระหว่างสถานศึกษากับชุมชนและท้องถิ่น

คำสำคัญ : บทบาท, การส่งเสริมพัฒนาการ

Abstract

This study aimed to investigate the roles of parents in supporting early childhood development and to compare their perceptions of such roles according to educational levels. The population consisted of 15 parents of students at Wat Banchung (Isara Wittaya) School. Data were collected using a researcher constructed rating scale questionnaire, with item-objective congruence (IOC) values of 1.00 for all items. Statistical analyses employed percentage, mean, standard deviation, and one-way ANOVA.

The findings revealed that, overall, parents demonstrated a moderate level of role performance in promoting early childhood development. However, when examined by specific aspects, two areas were found to be at a high level: (1) participation in religious, traditional, and cultural activities, and (2) collaboration in organizing activities between the school and the community or local organizations.

Keyword : Roles, Development promotion

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 รวมถึงฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ในมาตรา 22 ได้กำหนดแนวทางหลักสำหรับการจัดการเรียนรู้ โดยยึดหลักการว่ามนุษย์ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพของตนเองได้ และให้ความสำคัญกับผู้เรียนเป็นศูนย์กลางสูงสุด การขับเคลื่อนกระบวนการทางการศึกษาจึงต้องเอื้อให้ผู้เรียนเติบโตได้อย่างเป็นธรรมชาติและเต็มตามขีดความสามารถ กลไกสำคัญที่จะทำให้เจตนาธรรมนี้เกิดขึ้นจริงคือการประสานความร่วมมืออย่างมีเอกภาพระหว่างบ้าน สถานศึกษา และชุมชน โดยโรงเรียนต้องทำหน้าที่สร้างความเข้าใจกับบิดามารดาและสังคมให้เห็นพ้องร่วมกันว่า การเรียนรู้ไม่ได้จำกัดอยู่เพียงในห้องเรียน แต่เกิดขึ้นได้ทุกที่และตลอดเวลา การหลอมรวมพลังระหว่างครอบครัวและสถาบันการศึกษาจะเป็นฐานรากสำคัญในการเสริมสร้างสติปัญญาและวุฒิภาวะทางอารมณ์ของเด็ก ด้วยเหตุนี้ ทุกภาคส่วนจึงต้องร่วมกันขับเคลื่อนการเรียนรู้ โดยมีผู้ปกครองและชุมชนเป็นแกนหลักในการจัดและพัฒนา เพื่อนำไปสู่การปฏิรูปการศึกษาที่ยั่งยืน

นอกจากนี้ กฎหมายยังมีเป้าหมายมุ่งหล่อหลอมให้ผู้เรียนพัฒนาเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์พร้อมในทุกมิติ ทั้งด้านพละนามัย จิตใจ ปัญญา ความรู้ ตลอดจนคุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมการดำรงชีวิต เพื่อให้สามารถใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข โดยภาครัฐมีหน้าที่จัดสรรสิทธิและโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นเวลาไม่น้อยกว่าสิบสองปีอย่างทั่วถึง มีคุณภาพ และปราศจากค่าใช้จ่าย ซึ่งสะท้อนถึงความเสมอภาคทางการศึกษาของเยาวชนทุกคน ขณะเดียวกัน

ผู้ปกครองก็มีหน้าที่ตามกฎหมายในการส่งเสริมให้บุตรหลานได้รับการศึกษาภาคบังคับหรือในระดับที่สูงขึ้นตามสถานะของครอบครัว โรงเรียนจึงต้องปรับบทบาทมาเป็นสะพานเชื่อมถึงชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมและสนับสนุนทรัพยากร ในขณะที่ผู้ปกครองต้องเข้ามามีส่วนร่วมรับรู้ ติดตามความก้าวหน้า และอภิบาลการเรียนรู้ของเด็ก ความร่วมมือที่ใกล้ชิดนี้จะเป็นแรงขับเคลื่อนให้การปฏิรูปการเรียนรู้บรรลุผลสำเร็จอย่างรวดเร็ว ตอบสนองความต้องการของสังคมยุคใหม่ที่มุ่งหวังให้คนรุ่นใหม่มีพลังสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และเป็นพลเมืองที่ดี

เมื่อพิจารณาในกลุ่มเด็กวัยก่อนประถมศึกษาหรือระดับปฐมวัย ระยะนี้ถือเป็นช่วงเวลาทองของชีวิต เนื่องจากเป็นช่วงที่ระบบสมองและพัฒนาการด้านต่าง ๆ รุดหน้าอย่างรวดเร็วที่สุด การโอบอุ้มเลี้ยงดูและการวางรากฐานที่มั่นคงในช่วงวัยนี้จึงส่งผลกระทบยาวต่อคุณภาพชีวิต ทั้งในแง่ของสติปัญญา ศักยภาพ ความฉลาดทางอารมณ์ บุคลิกภาพ และพฤติกรรม ซึ่งในระดับสากลต่างให้ความสำคัญกับการปูพื้นฐานเด็กปฐมวัยเป็นอย่างยิ่ง สำหรับประเทศไทย แม้จะมีองค์กรและหน่วยงานที่ร่วมดูแลจัดการศึกษาปฐมวัยอย่างหลากหลาย ทว่าสถาบันที่ทรงอิทธิพลและมีความสำคัญที่สุดยังคงเป็นสถาบันครอบครัว

จากข้อเสนอแนะของคณะกรรมการประเมินโรงเรียนวัดบ้านซุง(อิสสระวิทยา) เกี่ยวกับการบทบาทในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยของผู้ปกครอง ซึ่งให้เห็นว่าสถานศึกษาจำเป็นต้องจัดทำกลยุทธ์เพื่อยกระดับการบริหารจัดการโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เนื่องด้วยผู้ปกครองไม่ได้มีบทบาทเพียงแค่การดูแลทางกายภาพเท่านั้น แต่ยังมีหน้าที่สำคัญในการหนุนเสริมด้านการเรียนรู้และเฝ้าระวังดูแลและแหวะระวังพฤติกรรม และด้วยความที่เป็นผู้ใกล้ชิดกับเด็กมากที่สุด จึงย่อมมีความเข้าใจในธรรมชาติทางร่างกายและจิตใจของบุตรหลาน ตลอดจนเป็นแรงผลักดันเชิงบวกที่จะช่วยให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการศึกษาได้อย่างดีที่สุด ด้วยเหตุผลและความจำเป็นอย่างยิ่งดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาบทบาทในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยของผู้ปกครอง ซึ่งมีขอบข่ายงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในหลากหลายมิติ และเป็นบทบาทที่ผู้ปกครองสามารถทำความเข้าใจและนำไปปฏิบัติได้จริงในชีวิตประจำวัน โดยข้อมูลและผลลัพธ์ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อสถานศึกษาในการนำไปวางแผนพัฒนาเชิงกลยุทธ์ เพื่อยกระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองให้มีคุณภาพ ตลอดจนกระชับความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนและบ้าน อันจะส่งผลให้สถานศึกษาได้รับความร่วมมือและการสนับสนุนจากผู้ปกครองในทุก ๆ ด้านอย่างยั่งยืนสืบไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาบทบาทในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยของผู้ปกครองโรงเรียนวัดบ้านซุง(อิสสระวิทยา)
2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยของผู้ปกครองโรงเรียนวัดบ้านซุง(อิสสระวิทยา) ตามความคิดเห็นของผู้ปกครองโดยจำแนกตามระดับการศึกษาของผู้ปกครอง

กรอบแนวคิด

ซึ่งประกอบด้วย วงจรการมีส่วนร่วมใน 4 มิติสำคัญ ได้แก่ การร่วมคิดและตัดสินใจ การร่วมลงมือปฏิบัติกิจกรรม การร่วมรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น และการร่วมติดตามประเมินผล โดยได้นำแนวทางเหล่านี้มาสังเคราะห์และประยุกต์ใช้ร่วมกับการกิจหลักของสถานศึกษา เพื่อขับเคลื่อนการสร้างเครือข่ายความร่วมมือและความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอย่างเป็นระบบ

วิธีดำเนินการวิจัย

กระบวนการศึกษาในครั้งนี้ได้จัดวางระบบการทำงานอย่างเป็นลำดับขั้นตอน โดยแบ่งออกเป็น 3 ระยะหลัก ดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1: การเตรียมการและวางแผนวิจัย:เฟสเตรียมความพร้อมเริ่มต้นจากการสืบค้นและวิเคราะห์องค์ความรู้ แนวคิด ทฤษฎี รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเด็นด้านทัศนคติและมุมมอง เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลเชิงทฤษฎีในการกำหนดวัตถุประสงค์ ขอบเขตการศึกษา ขอบข่ายแนวคิด คำนิยาม ปฏิบัติการ ตลอดจนวางระบบระเบียบวิธีวิจัย การจำกัดประชากรเป้าหมาย และรูปแบบเครื่องมือวิจัยให้มีความรัดกุมและเด่นชัด

ระยะที่ 2: การพัฒนาระบบเครื่องมือและเก็บข้อมูล:เฟสปฏิบัติการมุ่งเน้นที่กระบวนการสร้างและพัฒนาเครื่องมือวิจัย โดยผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามขึ้นตามกรอบทฤษฎี จากนั้นส่งผ่านให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและให้ข้อเสนอแนะ เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือให้มีความสมบูรณ์เชิงวิชาการสูงสุด ก่อนจะกำหนดแนวทางในการรวบรวมข้อมูลดิบ วางแผนการประมวลผล เลือกใช้สูตรสถิติที่เหมาะสมในการวิเคราะห์ และกำหนดแนวทางการสรุปผลข้อมูล

ระยะที่ 3: การประมวลผลและจัดทำรายงาน:เฟสสรุปผลขั้นตอนสุดท้ายคือการรวบรวมเนื้อหา มาจัดทำรูปเล่มรายงานผลการวิจัย ซึ่งครอบคลุมตั้งแต่การประมวลข้อค้นพบเพื่อสรุปผลการศึกษา การเขียนอภิปรายผลในเชิงวิชาการโดยอ้างอิงทฤษฎี การให้ข้อเสนอแนะที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ประโยชน์ได้จริง ตลอดจนการตรวจทานและจัดพิมพ์โครงร่างงานวิจัยฉบับสมบูรณ์เพื่อเสนอเข้าสู่กระบวนการพิจารณาอนุมัติตามขั้นตอน

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียนวัดบ้านซึ้ง(อิสสระวิทยา) จำนวน 15 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ผู้วิจัยได้พัฒนาเครื่องมือสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลในรูปแบบของแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยจัดแบ่งโครงสร้างเนื้อหาออกเป็น 2 ส่วนสำคัญ ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามเนื้อหาในส่วนนี้มุ่งสำรวจข้อมูลเชิงสถานภาพและภูมิหลังทั่วไป โดยออกแบบข้อคำถามในลักษณะรายการตรวจสอบเลือกตอบ (Checklist)

เพื่อจำแนกคุณลักษณะของผู้ให้ข้อมูลตามตัวแปรต้นที่กำหนดไว้ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และ อาชีพข้อสังเกตเชิงวิชาการ: ในเนื้อหาเดิมระบุว่าเป็นการเก็บข้อมูลของ "ครูและบุคลากรทางการศึกษา" แต่ตัวแปรตอนท้ายมีเรื่อง "อาชีพ" และวัตถุประสงค์หลักมุ่งศึกษา "ผู้ปกครอง" ผู้วิจัยจึงได้ปรับให้กระชับ และสอดคล้องกับกลุ่มตัวอย่างจริง โดยใช้คำว่า "ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม" เพื่อให้เกิดความยืดหยุ่นและถูกต้องตามระเบียบวิธีวิจัย

ส่วนที่ 2 ระดับการแสดงบทบาทในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยเป็นคำถามประเภทปลายปิด (Closed-ended Questions) ที่สร้างขึ้นเพื่อประเมินระดับการมีส่วนร่วมและบทบาทในการสนับสนุนพัฒนาการเด็กปฐมวัยในบริบทของโรงเรียนวัดบ้านซึ้ง(อัสระวิทยา) โดยครอบคลุมมิติการดำเนินงาน 5 ด้านหลัก ดังนี้

มิติการประเมินบทบาทและการมีส่วนร่วม

1. การร่วมมือขับเคลื่อนและจัดตั้งเครือข่ายศิษย์เก่ารวมถึงผู้ปกครอง
2. การประสานความร่วมมือจัดกิจกรรมพัฒนาระหว่างสถานศึกษา ชุมชน และท้องถิ่น
3. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทำนุบำรุงศาสนา ขนบธรรมเนียม จารีตประเพณี และวัฒนธรรม
4. การผูกมิตรภาพและการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
5. การดำเนินงานด้านการประชาสัมพันธ์ สื่อสาร และเผยแพร่ผลงานกิจกรรมของสถานศึกษา

การวิเคราะห์และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำชุดข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถามฉบับที่สมบูรณ์และมีความครบถ้วนสมบูรณ์ มาดำเนินการประมวลผลและวิเคราะห์ทางสถิติ โดยแบ่งแนวทางการจัดกระทำข้อมูลออกเป็น 2 ส่วนหลัก ดังนี้

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลภูมิหลังส่วนบุคคล

สำหรับข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ในการจัดหมวดหมู่และแจกแจงข้อมูล ประกอบด้วยการหาค่าความถี่ (Frequency) เพื่อบันทึกจำนวนตัวอย่างในแต่ละกลุ่มตัวแปรการหาค่าร้อยละ (Percentage) เพื่อเปรียบเทียบสัดส่วนเชิงสถิติ

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ระดับบทบาทการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

การประเมินทัศนคติและระดับการปฏิบัติงานของผู้ปกครองโรงเรียนวัดบ้านซึ้ง(อัสระวิทยา) ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์โดยมุ่งเน้นสถิติหลักเกณฑ์ประเมินเชิงปริมาณ ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ในส่วนของการกระบวนการถอดรหัสและการแปลความหมายคะแนนเฉลี่ยที่ได้ ผู้วิจัยได้นำเกณฑ์การตัดขอบเขตมาตราส่วนประมาณค่าตามแนวคิดเชิงทฤษฎีของ เบสท์ (Best, 1977: 147 อ้างอิงใน ตะวัน กำหอม, 2559: 66) มาประยุกต์ใช้เป็นบรรทัดฐานในการจัดเกณฑ์วิเคราะห์ผล

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาระดับการปฏิบัติบทบาทในการสนับสนุนพัฒนาการเด็กปฐมวัยของผู้ปกครองโรงเรียนวัดบ้านซุง(อิสระวิทยา) พบว่า ในภาพรวมผู้ปกครองมีการแสดงบทบาทดังกล่าวอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาจำแนกตามรายมิติของกลยุทธ์การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา สามารถจัดเรียงตามลำดับจากระดับการปฏิบัติสูงสุดไปยังระดับต่ำสุดได้ดังนี้ ลำดับมิติกลยุทธ์การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองระดับการปฏิบัติในภาพรวม 1) ด้านการประสานความร่วมมือจัดกิจกรรมระหว่างสถานศึกษากับชุมชนและท้องถิ่นมาก 2) ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทำนุบำรุงศาสนา ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมมาก 3) ด้านการผูกมิตรภาพและการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนปานกลาง และ 4) ด้านการดำเนินงานประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ผลงานกิจกรรมของสถานศึกษาปานกลาง

เมื่อทำการวิเคราะห์เจาะลึกในรายละเอียดและการจัดลำดับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมแต่ละด้าน ปรากฏข้อค้นพบเชิงสถิติ ดังต่อไปนี้

1. มิติด้านการจัดตั้งเครือข่ายผู้ปกครองและศิษย์เก่า ภาพรวมการปฏิบัติงานอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง โดยแนวทางการดำเนินงานที่มีระดับการปฏิบัติเรียงตามลำดับ คือ 1) การแลกเปลี่ยนข้อมูลและให้คำปรึกษาเกี่ยวกับตัวนักเรียน เพื่อร่วมกันส่งเสริมพฤติกรรมและความก้าวหน้าทางการเรียน 2) การเอาใจใส่ ติดตาม และตักเตือนความประพฤติของบุตรหลานให้ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของทางโรงเรียนอย่างเคร่งครัด 3) การเข้าร่วมเป็นภาคีในการสร้างสรรค์กิจกรรมเพื่อเชื่อมความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนและชุมชน และ 4) การมีส่วนร่วมพิจารณากำหนดระเบียบข้อบังคับ ตลอดจนแนวทางการบริหารงานของสมาคมเครือข่ายฯ

2. มิติด้านการจัดกิจกรรมสถานศึกษาร่วมกับชุมชนและท้องถิ่น ภาพรวมการปฏิบัติงานอยู่ในเกณฑ์มาก โดยแนวทางการดำเนินงานที่มีระดับการปฏิบัติเรียงตามลำดับ คือ 1) การให้ความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาในการจัดกิจกรรมเนื่องในวันสำคัญทางศาสนา อาทิ พิธีแห่เทียนพรรษา 2) การร่วมมือสนับสนุนกิจกรรมเปิดโลกกว้างและสร้างเสริมประสบการณ์ของนักเรียน เช่น การทัศนศึกษาภายนอก 3) การส่งเสริมสนับสนุนการแสดงของนักเรียนในงานวันสำคัญ เช่น กิจกรรมวันแม่แห่งชาติและวันพ่อแห่งชาติ และ 4) การอุทิศร่างกายและแรงงานในการปรับปรุงซ่อมแซมและพัฒนาสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน

3. มิติด้านการร่วมกิจกรรมศาสนา ประเพณี และวัฒนธรรม ภาพรวมการปฏิบัติงานอยู่ในเกณฑ์มาก โดยแนวทางการดำเนินงานที่มีระดับการปฏิบัติเรียงตามลำดับ คือ 1) การเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาในวันเข้าพรรษาและพิธีแห่เทียนประจำปี 2) การร่วมทำบุญตักบาตรในงานเทศกาลประจำปีของวัดในท้องถิ่น 3) การอนุรักษ์ประเพณีลอยกระทง ผ่านการประดิษฐ์และร่วมกิจกรรมลอยกระทงในชุมชน และ 4) การร่วมพิธีน้อมรำลึกในวันพ่อแห่งชาติควบคู่กับการทำบุญตักบาตร

4. มิติด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ภาพรวมการปฏิบัติงานอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง โดยแนวทางการดำเนินงานที่มีระดับการปฏิบัติเรียงตามลำดับ คือ 1) การเป็นที่ปรึกษาและให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติตนของนักเรียน 2) การเป็นหูเป็นตาช่วยเหลือโรงเรียนในการเฝ้าระวัง สอดส่อง และควบคุมระเบียบวินัยความประพฤติของเยาวชน 3) การช่วยดูแลและปกป้องรักษาทรัพย์สินตลอดจนครุภัณฑ์ของทางราชการให้อยู่ในสภาพปลอดภัยไม่สูญหาย และ 4) การตอบรับเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของคณะกรรมการหรือทีมงานขับเคลื่อนกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน

5. มิติด้านการประชาสัมพันธ์เผยแพร่กิจกรรมและผลงานของสถานศึกษา ภาพรวมการปฏิบัติงานอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง โดยแนวทางการดำเนินงานที่มีระดับการปฏิบัติเรียงตามลำดับ คือ 1) การสนับสนุนกิจกรรมของนักเรียนที่ช่วยเผยแพร่ชื่อเสียงและผลงานของโรงเรียน เช่น การร่วมจัดนิทรรศการวิชาการ 2) การสละเวลาเข้าร่วมกิจกรรมและงานเทศกาลต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้นอย่างต่อเนื่อง 3) การช่วยส่งต่อและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของสถาบันผ่านช่องทางสื่อสิ่งพิมพ์และวารสารประชาสัมพันธ์ผลงาน และ 4) การส่งเสริมการกระจายข่าวสารผ่านสื่อชุมชน อาทิ ระบบกระจายเสียงตามสาย และป้ายบอร์ดประชาสัมพันธ์ในท้องถิ่น

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ข้อค้นพบเกี่ยวกับบทบาทในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยของผู้ปกครองโรงเรียนวัดบ้านซุง(อัสระวิทยา) ผู้วิจัยได้นำประเด็นสำคัญมาวิเคราะห์และอภิปรายผลตามจุดมุ่งหมายและขอบเขตแนวความคิดการวิจัย ดังนี้

ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า ในภาพรวมผู้ปกครองมีการแสดงบทบาทในการสนับสนุนพัฒนาการเด็กปฐมวัยอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง โดยมีทิศทางการกระจายของข้อมูลเป็นไปในรูปแบบเดียวกัน เมื่อจำแนกพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏว่า มิติที่ผู้ปกครองมีระดับการปฏิบัติสูงสุดคือ ด้านการประสานความร่วมมือจัดกิจกรรมระหว่างสถานศึกษากับชุมชนและท้องถิ่น ถัดลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทำนุบำรุงศาสนา ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรม ด้านการผูกมิตรภาพและการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และด้านการร่วมมือจัดตั้งเครือข่ายศิษย์เก่าและผู้ปกครอง ตามลำดับ ขณะที่มิติที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุดคือ ด้านการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ สื่อสาร และเผยแพร่ผลงานกิจกรรมของสถานศึกษา ซึ่งข้อจำกัดนี้อาจเนื่องมาจากการรับรู้ข้อมูลข่าวสารหรือโอกาสในการเข้าถึงความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ของทางโรงเรียนยังไม่ครอบคลุมและทั่วถึงเท่าที่ควร

ประเด็นข้อค้นพบดังกล่าวมีความสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ นาถนภา ศรีช่วย และคณะ(2567) ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 โดยในภาพรวมและรายด้านส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ซึ่งแสดงให้เห็นถึงแนวโน้มการตื่นตัวและการให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมที่เพิ่มสูงขึ้นเมื่อเทียบกับในอดีต อย่างไรก็ตาม ข้อค้นพบยังคงฉายภาพความต้องการและความคาดหวังที่เด่นชัดของผู้ปกครอง โดยเฉพาะในมิติด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน การเข้ามามีบทบาทต่อแผนพัฒนาโรงเรียน ตลอดจนการสนับสนุนและการระดมทรัพยากรทางการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอแนะในการพัฒนาศักยภาพเครือข่ายเพื่อให้ตอบสนองต่อระดับความคาดหวังดังกล่าว

ประเด็นดังกล่าวสอดคล้องกับข้อค้นพบของ อัญชลี รังษี และคณะ (2566) ที่ศึกษาบทบาทของผู้ปกครองในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ซึ่งพบว่าในภาพรวมผู้ปกครองมีส่วนร่วมอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง โดยจะมีระดับการปฏิบัติที่เด่นชัดในมิติด้านการสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูกับผู้ปกครอง ในขณะที่มิติด้านการมีส่วนร่วมวางแผนหลักสูตร การจัดหากระบวนการสื่อการสอน และการร่วมออกแบบสภาพแวดล้อมทางกายภาพนั้น ผู้ปกครองยังคงมีส่วนร่วมอยู่ในเกณฑ์ที่ค่อนข้างน้อย ในทำนองเดียวกัน ผลงานวิจัยของ ปณิดา ตาคำ (2565) ในบริบทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนในพื้นที่ภาคเหนือ ระบุว่า ผู้ปกครองมีพฤติกรรมและความคาดหวังในการมีส่วนร่วมอยู่ในเกณฑ์มาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการดูแลเอาใจใส่ การอบรมสั่งสอนด้านวินัย และคุณธรรมจริยธรรมขั้นพื้นฐาน ทว่าในมิติด้านปัญหาพบข้อจำกัดสำคัญคือ ผู้ปกครองส่วนใหญ่ยังขาดพื้นที่และโอกาสในการสะท้อนความคิดเห็น รวมถึงข้อจำกัดด้านเวลาทำให้การรวมกลุ่มทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างบ้านและโรงเรียนเกิดขึ้นได้ยาก พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายว่า สถานศึกษาควรขยายช่องทางและโอกาสให้ครอบครัวได้ร่วมระดมความคิดสร้างสรรค์ผ่านกลไกการประชุมเครือข่ายผู้ปกครองที่ยืดหยุ่น หรือการพัฒนาศักยภาพตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างเป็นระบบ

นอกจากนี้ ผลการศึกษายังได้รับการสนับสนุนจากงานวิจัยของ บุญณภัทร์ เดือนกลาง (2552: 64 อ้างถึงใน รัตนพร สาลี, 2555: 32) ที่ศึกษาการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านลาดใหญ่ จังหวัดชัยภูมิ ซึ่งพบว่าผู้ปกครองมีส่วนร่วมในเกณฑ์ปานกลาง ทั้งในภาพรวมและรายด้าน เช่น ด้านงานวิชาการ งบประมาณ การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น ขณะที่ด้านการบริหารจัดการกลับมีส่วนร่วมในเกณฑ์น้อย และเมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลพบว่า ความแตกต่างทางอายุ สถานภาพ และอาชีพ ส่งผลให้การมีส่วนร่วมในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 แต่ตัวแปรด้านเพศ ระยะเวลาการอยู่อาศัย และ "ระดับการศึกษา" กลับไม่มีความแตกต่างกัน ซึ่งข้อค้นพบเกี่ยวกับระดับการศึกษานี้ ถือเป็นทิศทางและคำตอบที่สอดคล้องตรงกันกับผลการทดสอบสมมติฐานในบริบทของโรงเรียนวัดบ้านซุง(อิสระวิทยา) อย่างมีนัยสำคัญ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา

1.1 พัฒนาวัตถกรรมการสื่อสารและประชาสัมพันธ์เชิงรุก โรงเรียนควรเพิ่มประสิทธิภาพและขยายช่องทางการกระจายข้อมูลข่าวสารให้มีความหลากหลายและเข้าถึงง่าย โดยบูรณาการการใช้แพลตฟอร์มดิจิทัลและสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) ควบคู่กับการติดตั้งบอร์ดประชาสัมพันธ์เชิงกายภาพในจุดยุทธศาสตร์ของชุมชน เพื่อสร้างความมั่นใจว่าผู้ปกครองจะสามารถรับทราบความเคลื่อนไหว กิจกรรม รวมถึงความสำเร็จทางการศึกษาของสถานศึกษาได้อย่างฉับไวและทั่วถึง

1.2 ขับเคลื่อนและจัดตั้งภาคีเครือข่ายผู้ปกครองและศิษย์เก่า เช่น คณะกรรมการหรือชมรมผู้ปกครองและศิษย์เก่าอย่างเป็นระบบและมีกลไกการดำเนินงานที่ชัดเจน เพื่อเปิดพื้นที่ให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มได้ร่วมคิด ร่วมกำหนดทิศทาง และผสานความร่วมมือในการอภิบาลสนับสนุนผู้เรียนทั้งในแง่ของความก้าวหน้าทางวิชาการและการบ่มเพาะระเบียบวินัยความประพฤติให้เป็นไปในแนวทางที่พึงประสงค์

1.3 บูรณาการกิจกรรมสถาบันการศึกษา ครอบครัว และชุมชน สถานศึกษาควรออกแบบและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของเด็กก่อนวัยเรียนที่หลอมรวมมิติด้านหลักธรรมทางศาสนา ขนบธรรมเนียม จารีตประเพณี และวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่นเข้าไว้ด้วยกัน เพื่อเป็นกลไกในการดึงดูดให้ครอบครัวและสมาชิกในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมขับเคลื่อนกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง อันจะเป็นการกระชับความสัมพันธ์อันดีและสร้างเครือข่ายความร่วมมือที่เหนียวแน่นระหว่างบ้านและโรงเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การเพิ่มขนาดและกระจายสัดส่วนของกลุ่มประชากรเป้าหมาย ควรพิจารณาขยายขอบเขตและเพิ่มจำนวนกลุ่มตัวอย่างให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น โดยครอบคลุมผู้ปกครองที่มีภูมิหลังทางการศึกษา มิติทางอาชีพ และสถานะทางสังคมที่แตกต่างกัน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพความเป็นตัวแทนของประชากร ซึ่งจะช่วยให้ข้อค้นพบจากการวิจัยสามารถสะท้อนภาพรวมของบริบทสังคมได้อย่างรอบด้าน และช่วยยกระดับความเที่ยงตรงภายนอก (External Validity) ตลอดจนความน่าเชื่อถือทางสถิติ

2.2 การประยุกต์ใช้ระเบียบวิธีวิจัยในรูปแบบผสมผสาน ควรเปลี่ยนผ่านจากการศึกษาเชิงปริมาณเพียงอย่างเดียว ไปสู่การบูรณาการระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Approach) โดยผสานการใช้แบบสอบถามควบคู่ไปกับการจัดเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) หรือการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้วิจัยได้รับข้อมูลที่ลุ่มลึก สามารถจำแนกอุปสรรคที่แท้จริง และอธิบายมิติมุมมองความคิดเห็นของผู้ปกครองได้อย่างละเอียดและเป็นรูปธรรม

2.3 การเจาะลึกปัจจัยเชิงสาเหตุและตัวแปรส่งผ่านที่มีอิทธิพล

ควรขยายกรอบแนวคิดการวิจัยเพื่อศึกษาตัวแปรต้นหรือปัจจัยแวดล้อมอื่น ๆ ที่อาจส่งผลกระทบโดยตรงต่อระดับความร่วมมือของผู้ปกครอง อาทิ สภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว เงื่อนไขและข้อจำกัดด้านเวลาในการทำงาน รวมถึงทัศนคติพื้นฐานที่มีต่อสถาบันการศึกษา ทั้งนี้ เพื่อนำข้อค้นพบมาประมวลผลสำหรับออกแบบกลยุทธ์การหนุนเสริมที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและบริบทความเป็นจริงของครอบครัวนักเรียนอย่างแท้จริง

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 1 แสดงองค์ความรู้ใหม่

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ.(2548).กฎกระทรวง ว่าด้วยสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสถาบัน

พระพุทธศาสนา พ.ศ. 2548. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 122 ตอนที่ 54 ก (8 กรกฎาคม 2548)

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์.(2551).การคิดเชิงวิเคราะห์.กรุงเทพฯ: ชัคเชสมิเดียจำกัด

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์.(2564).การคิดเชิงกลยุทธ์.พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : ชัคเชสมิเดีย.

เกษม ใจเถิง.(2545).การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนานักเรียนกลุ่มโรงเรียน.อุดรสัมพันธ์อำเภอ

ดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่.วิทยานิพนธ์.ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต.มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ศรีอยุธยา

- นาถนภา ศรีช่วย และกรองทิพย์ นาควิเชตร.(2567).การศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ในศูนย์เครือข่ายสถานศึกษาลุ่มน้ำยม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3.วารสารเสียงธรรมจากมหายาน
- ในตะวัน กำหอม.(2559).การวิจัยทางการศึกษา เล่ม 1.วิทยาลัยทองสุข. กรุงเทพฯ.
- บุญณภัทร์ เดือนกลาง.(2552).การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน บ้านลาดใหญ่อำเภอเมืองจังหวัดชัยภูมิ.ครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
- ปณิดา ตาคำ.(2565).การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาปฐมวัย โรงเรียนบ้านปางแพน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2.หลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยพะเยา
- เพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ. 2545.กรุงเทพฯ: พรักหวานกราฟฟิค จำกัด
- ราชกิจจานุเบกษา.(2542).พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542.กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- ราชกิจจานุเบกษา.(2545).พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545.กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี
- ราชกิจจานุเบกษา.(2553).พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553.กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี
- วันจนา ดังทัดสวัสดิ์.(2456).บทบาทของผู้ปกครองโรงเรียนอนุบาลในการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน.วารสารไทย
- อัญชลี รัชชี,และคณะ.(2566).การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย โรงเรียนบ้านป่าหวาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3.วารสารบัณฑิตวิจัย